

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัย ได้สรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ
 - 7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้
 - 7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้ง โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามขนาด ทั้ง โดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ปัญหการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 182 โรงเรียน รวม 182 คน จำแนกเป็น

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 131 คน

3.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 51 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ สุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 124 คน เทียบสัดส่วนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก จากสมาชิกภายในกลุ่มนั้นๆ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 89 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 35 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วย 3 ตอน โดยตอนที่ 1 สอบถามขนาดสถานศึกษา ที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ ของลิเคิร์ท แยกประเด็นคำถามครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน จำแนกเป็น มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้เรียน สำหรับตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็น แบบสอบถามปลายเปิด และมีค่าความเชื่อมั่น 0.94

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จัดทำหนังสืออนุญาตให้จัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โดยผู้วิจัย นำส่งด้วยตนเองพร้อมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 124 ชุด และสอคของเปล่าติดแสดมปีจากหน้าซองถึงตนเอง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่งกลับคืนผู้วิจัยทาง ไปรษณีย์ ได้รับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกลับคืน 124 ชุด เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป (SPSS for windows) โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 นำข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ มาวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และแบบสอบถามตอนที่ 2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายด้าน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบค่า t ทั้งโดยรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 นำข้อมูลวิเคราะห์ เพื่อจัดกลุ่มความสำคัญ หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง นอกจากนี้ ผู้วิจัย ดำเนินการจัดการอภิปรายกลุ่ม โดยเชิญผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 12 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 6 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 อีกทางหนึ่ง

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน ปรากฏผลดังนี้

5.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านครู ด้านผู้บริหาร และด้านผู้เรียน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวม และทุกด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านครู ด้านผู้บริหาร และด้านผู้เรียน ตามลำดับ

สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและทุกด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านครู ด้านผู้เรียน และด้านผู้บริหาร ตามลำดับ

5.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สุ่มมาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านผู้บริหาร โดยรวมและส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการส่งเสริมพัฒนาครูในการผลิตและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ การจัดทำคำสั่งแต่งตั้งมอบหมายการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีผู้รับผิดชอบชัดเจน เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมและส่วนใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการส่งเสริมพัฒนาครูในการผลิตและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ การจัดทำคำสั่งแต่งตั้งมอบหมายการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีผู้รับผิดชอบชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง

สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและส่วนใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การนิเทศ ติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ข้อที่มีปัญหาต่ำสุดคือ การจัดทำคำสั่งแต่งตั้งมอบหมายการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีผู้รับผิดชอบชัดเจน

5.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สุ่มมาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านครู โดยรวม และทุกข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย

3 ลำดับแรก คือ จำนวนครูที่สอนตรงตามวิชาเอก ครูมีจำนวนตามเกณฑ์ภาระงานสอน และครูส่งเสริมให้ผู้เรียนจดบันทึกความรู้เป็นระบบ นำความรู้สู่การปฏิบัติ ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมและส่วนใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จำนวนครูที่สอนตรงตามวิชาเอก ครูมีจำนวนตามเกณฑ์ภาระงานสอนและครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล

สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและส่วนใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนจดบันทึกความรู้เป็นระบบ นำความรู้สู่การปฏิบัติ จำนวนครูที่สอนตรงตามวิชาเอก และครูมีจำนวนเพียงพอตามเกณฑ์ ก.ค. ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

5.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สุ่มมาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านผู้เรียน โดยรวมและส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ผู้เรียนปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น มีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3 - 4 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ผู้เรียนรู้ เข้าใจ โทษของสิ่งเสพติด ไม่เสพสิ่งเสพติด พิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมและส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ผู้เรียนรู้ เข้าใจ โทษของสิ่งเสพติด ผู้เรียนปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น มีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3 - 4 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ผู้เรียนรู้ เข้าใจ โทษของสิ่งเสพติด ไม่เสพสิ่งเสพติด

สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับข้อที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผู้เรียนปีสุดท้ายของทุกช่วงชั้น มีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3 - 4 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความชื่นชมและชอบกิจกรรม ด้านกีฬาและสันทนาการ

5.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ปรากฏผล ดังนี้

5.2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ รายงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน

5.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ปรากฏผล ดังนี้

5.3.1 ด้านผู้บริหาร ควรมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากหน่วยงานต้นสังกัดไปให้แก่สถานศึกษามากยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและจัดหาสื่อ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ มีการจัดรูปแบบ ระบบและวิธีการในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน เช่น การจัดศูนย์การเรียนรู้ การจัดครูอัตราจ้างสอนเวียน และจัดโปรแกรมช่วยสอน เป็นต้น มีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้สามารถนำไปใช้ได้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแต่ละมาตรฐาน และเพิ่มงบประมาณหมวดค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย แยกจากงบอุดหนุนรายหัว

5.3.2 ด้านผู้สอน ควรเพิ่มอัตรากำลังข้าราชการครูให้ครบชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาขนาดเล็ก และจัดให้มีบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้ครบตามเกณฑ์ ก.ค. ควรมีการจัดอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาครูผู้สอน ปลุกจิตสำนึกให้เป็นครูมืออาชีพที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย การลดภาระงานเอกสารและงานธุรการของครูผู้สอน โดยการจัดให้มีบุคลากรในสายสนับสนุนการสอนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแทน และศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรปฏิบัติการณ์เทศด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนในสถานศึกษา อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมทั้ง ครูผู้สอนจะต้องนำกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนามาใช้ในการจัดการเรียนรู้

5.3.3 ด้านผู้เรียน ผู้บริหาร โรงเรียน รวมทั้ง ผู้เกี่ยวข้องควรกำกับ ติดตาม ประเมินผล คุณภาพนักเรียนตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผู้ปกครองนักเรียน ควรมีส่วนร่วม ในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียน ได้แสดงออก และมีส่วนร่วม กิจกรรมภายในของสถานศึกษาและกิจกรรมของชุมชน รวมทั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปรับ มาตรฐานด้านผู้เรียน ในบางประเด็นที่ไม่จำเป็นและกำหนดตัวชี้วัด ได้ยากหรือไม่ชัดเจน

5.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่ได้จากการดำเนินการจัด อภิปรายกลุ่ม สรุปได้ ดังนี้

5.4.1 ด้านผู้บริหาร ควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ ได้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแต่ละมาตรฐาน ควรกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากหน่วยงาน ต้นสังกัดให้แก่สถานศึกษามากยิ่งขึ้น ในทุกด้าน มีการพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศและจัดหา ผลิตภัณฑ์ สื่อ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ จัดรูปแบบ ระบบและวิธีการในการจัด การเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีครู ไม่ครบชั้นเรียน เพิ่มงบประมาณค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย รวมทั้ง ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษา

5.4.2 ด้านผู้สอน เพิ่มอัตรากำลังข้าราชการครูให้ครบชั้นเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก และจัดบุคลากรทางการศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์ ก.ค. ในสถานศึกษาทุกแห่ง จัดอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาครูผู้สอน ปลุกจิตสำนึกให้ครูเป็นครูมืออาชีพ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้ง ลดภาระงานเอกสาร และงานธุรการของครูผู้สอน โดยจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนการสอน

5.4.3 ด้านผู้เรียน ให้มีระบบการกำกับ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพนักเรียน เชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ควรเข้ามามีส่วนร่วมดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียน ได้แสดงออกและ ได้มีส่วนร่วมกิจกรรมภายใน สถานศึกษาและกิจกรรมของชุมชน รวมทั้ง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาปรับมาตรฐาน ด้านผู้เรียนบางมาตรฐาน โดยกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อปัญหาการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัย จึงได้นำผลจากการวิจัยบางประเด็นมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

6.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับด้านที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านครู ด้านผู้บริหาร และด้าน ผู้เรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของเฉลียว แคน ไชสงศ์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีปัญหาระดับปานกลาง และพิศาล แก้วลา (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา พบว่า มีปัญหา การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม โดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับข้อสนเทศที่ได้ จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการอภิปรายกลุ่ม แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมบัติ เทพวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เป็นช่วงที่สถานศึกษาทุกแห่ง มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกด้านตามนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบแรก จากสำนักงานรับรอง และประเมินมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) (องค์กรมหาชน) เป็นไปตามความในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 45 - 48) แต่อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 ส่วนใหญ่นั้น เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ และมีจำนวนนักเรียนน้อย จึงมีข้อจำกัดด้านอัตรากำลังข้าราชการครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพราะการจัดอัตรากำลังข้าราชการครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงจำนวน นักเรียนเป็นหลัก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2548 : 5) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลทำให้สถานศึกษามีปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน โดยรวม อยู่ใน ระดับปานกลาง

6.2 จากผลการศึกษาวิจัยที่พบว่า ปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิศาล แก้วลา (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า มีปัญหาในด้านมาตรฐานการบริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการอภิปรายกลุ่ม แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมบัติ เทพวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษาเป็นช่วงที่สถานศึกษาทุกแห่ง ได้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกด้านตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกแรกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ซึ่งเป็นไปตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 45 - 48) ประกอบกับในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เช่น การปฏิรูประบบการบริหารจัดการ ยกฐานะให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล รวมทั้ง มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษามากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 3) นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ยังได้มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพในด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบจากส่วนกลาง (National Test) มีการประกวดและแข่งขันกิจกรรมทางวิชาการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2548 ข : 5) ประกอบกับ ผู้บริหารและครูผู้สอนเอง มีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง จึงเกิดความกระตือรือร้น โดยการสมัครเข้ารับการอบรม สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองโดยตรง เช่น สมัครเข้ารับการอบรมด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ และของเอกชน และในปัจจุบัน ยังมีแนวโน้มว่า รัฐบาลจะกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา ผ่านมาทางผู้ปกครองและผู้เรียน แล้วให้ผู้ปกครองและผู้เรียน เลือกรับบริการจากสถานศึกษาที่ตนเห็นว่ามีความดี จึงส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อยกระดับคุณภาพของตนเอง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากทั้งผู้ปกครองและผู้เรียน

ให้มากที่สุด เนื่องจาก การมีจำนวนผู้เรียนมากหรือน้อยนั้น ย่อมส่งผลโดยตรงต่องบประมาณที่สถานศึกษาจะได้รับด้วย

6.3 จากผลการศึกษาวิจัยที่พบว่า ปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านครู โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นด้านที่มีปัญหาสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับเจลิยว แคน ไชสงค์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง และพิศาล แก้วลา (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับข้อสนเทศที่ได้จากการดำเนินการอภิปรายกลุ่ม แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมบัติ เทพวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเป็นที่น่าสังเกตว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรกด้านนี้ คือ จำนวนครูที่สอนตรงตามวิชาเอก ครูมีจำนวนตามเกณฑ์ภาระงานสอน และครูส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดบันทึกความรู้เป็นระบบ นำความรู้สู่การปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้แสดงว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ส่วนใหญ่ เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ และมีจำนวนนักเรียนน้อย จึงมีข้อจำกัดด้านอัตรากำลังข้าราชการครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา เพราะการจัดอัตรากำลังข้าราชการครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงจำนวนนักเรียนเป็นหลัก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2548 : 5)

6.4 จากผลการศึกษาวิจัยที่พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ด้านผู้เรียน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของเจลิยว แคน ไชสงค์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีปัญหาระดับปานกลาง และพิศาล แก้วลา (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า มีปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับข้อสนเทศที่ได้จากการดำเนินการอภิปรายกลุ่ม แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมบัติ เทพวรรณ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวม อยู่ใน ระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นนั้นแสดงว่า ช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เป็นช่วงที่สถานศึกษาทุกแห่งมี มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกด้านตามนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบแรก จากสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (องค์กรมหาชน) เป็นไปตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 45 - 48)

6.5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อปัญหาการพัฒนา คุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง โดยรวม และรายด้านทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ และสอดคล้องกับผลจากการศึกษา ของชูชาติ แก้วนอก (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดยโสธร จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและ ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นที่น่าสังเกตว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสู่มาตรฐาน ทั้ง โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สถานศึกษา ขนาดใหญ่ มีปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ใน ระดับน้อย นั้นแสดงว่า ขนาดสถานศึกษาที่แบ่งตามจำนวนนักเรียนจะส่งผลถึงจำนวนบุคลากร ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา รวมทั้ง จำนวนงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัย ที่กระทบต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษาด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่า ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ คือ

7.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรประชุมร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็น ความสำคัญ สร้างความรู้ ความเข้าใจและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในการปฏิบัติงาน

7.1.2 หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ควรกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ให้แก่สถานศึกษามากขึ้นในทุกด้าน มีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา จัดหา สื่อ เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ พัฒนารูปแบบ ระบบและวิธีการการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่มีครูไม่ครบชั้น เช่น จัดศูนย์การเรียน จัดครูอัตราจ้างสอนเวียน จัด โปรแกรม ช่วยสอน รวมทั้ง การเพิ่มงบประมาณค่าสาธารณูปโภคและค่าใช้สอย โดยแยกจากงบอุดหนุน รายหัว

7.1.3 สถานศึกษาควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้สามารถนำไปใช้จัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้ง จัดให้มีระบบการกำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บังเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

7.1.4 ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง ภาคเอกชน ควร เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะสำหรับเรื่องที่ควรดำเนินการวิจัยต่อไป ดังนี้

7.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงระดับ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

7.2.2 ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐาน ของสถานศึกษา

7.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานเพื่อทราบ ปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่แท้จริง